

Den Europæiske Union
Regionalpolitik

da info regio panorama

7

Juni 2002

Interview

Xavier Gizard,
Generalsekretær for
konferencen for EF's
maritime randområder

Samarbejde

Det Atlantiske
Område

På opdagelse i et
land

Danmark

På opdagelse i en
region

Flevoland

I fokus

England:
Regionale
udviklingscentre

Sammenkobling af regionerne

CPMR er en mangeårig partner i EU's regionalpolitik. Hvad var baggrunden for dens oprettelse i 1973?

De 23 stiftende medlemmer fra det dengang noget mindre EF havde to fremsynede idéer. De var for det første overbevist om, at det regionale niveau ville komme til at spille en stadig vigtigere rolle i takt med udbygningen af den europæiske struktur. Dernæst mente man, at vore europæiske medborgere kun ville føle sig som partnere i det planlagte europæiske fællesskab, hvis de fik de samme udviklingsmuligheder som de øvrige regioner gennem en regional samhørighedspolitik.

Hvorfor er det en god idé at sammenknytte »perifere« og »maritime« regioner? Hvad har områder som for eksempel det vestlige Frankrig og det østlige Ungarn til fælles?

Det hænger sammen med Europas strukturelle opbygning. Samhørighedsrapporten viser, at sådan har det været helt op til i dag. De to udtryk, maritime og perifere, kom til verden, da EF kun havde 9 medlemslande, og er forblevet en del af Fællesskabets ordforråd efter udvidelsen til 15 lande. Europa besidder i den forbindelse et dobbelt fænomen, der forekommer fra Finland i nord til Grækenland i syd: Lige siden det 16. århundrede har der været en stabil befolkningsfordeling mellem de centralt placerede regioner (somme tider betegnet »den blå banan« eller »Hovedstædernes Europa«) og kystregionerne. Disse to områder omfatter hver især ca. 40 % af EU's befolkning. Den store koncentration af politiske, økonomiske, finansielle og videnskabelige beslutningstagere i den centrale del bidrager til at skubbe den yderligt liggende del endnu længere ud i periferien med deraf følgende endnu dårligere udviklingsmuligheder. Med den nye udvidelse er der en ny række perifere områder, som slutter sig til i

øst, visse uden tilknytning til det maritime. Lande som Polen, Rumænien og Bulgarien må siges kun at have en delvis kontinental karakter. Heller ikke de baltiske lande eller Tyrkiet vil gøre Europa mere kontinentalt.

Hvilke problemer er karakteristiske for disse regioner?

Såvel Kommissionens som vores eget analysearbejde identificerer problemerne med al tydelighed. Der er to hovedkategorier: For det første har regionerne problemer med deres økonomiske konkurrenceevne, som er knyttet til dårlige adgangsforhold, ringe uddannelsesmuligheder, utilstrækkelig innovations- og forskningskapacitet og mangel på diverse bymæssige funktioner. Dertil kommer, jævnfør den udviklingsordning, som de 15 medlemsstater vedtog i 1999, manglende støtte til nye udviklings- og konkurrencemiljøer uden for de centrale dele af EU, nemlig kystregioner omkring Baltikum, Nordsøen, Atlanterhavet, Middelhavet og Sortehavet. Der må også tages særlig hensyn til områder med udprægede fysiske begrænsninger, såsom ø-regionerne, de mest perifere dele af EU, bjergregionerne og egne med meget lille befolkningstæthed.

Indhold

Ansvarshavende redaktør: Thierry Daman, Europa-Kommissionen, GD Regionalpolitik

Bladet udgives på EU's 11 officielle sprog på internetadressen http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_da.htm og trykkes på genbrugspapir på fem sprog (ES, DE, EN, FR, IT). Teksten i denne publikation har ingen retsgyldighed.

Journalistik: Jean-Luc Janot/AEIDL
Billeder: CPMR (s. 2), Mike St Maur Shield (s. 5), Peter Schlüter (s. 9), Lisa Clement (s. 7), Provincie Flevoland (s. 11), Sout West RDA (s. 12, 13), Netwin (s. 14)
Forsidebidrag: Mike St Maur Shield

Har regionalpolitikken i lyset af disse problemer udviklet sig i en retning, som er hensigtsmæssig efter Deres mening?

Ja. Denne politik blev for det første udarbejdet to år efter, at CPMR blev stiftet, gennem oprettelsen af ERDF. Dernæst gennemgik politikken en kraftig udvikling i forbindelse med, at Spanien og Portugal indtrådte i Unionen. I 2006 vil vi have lagt 20 års hårdt arbejde bag os, og vi kan nu se resultatet af dette arbejde, selvom der er et godt stykke vej igen. Den reelle konvergens mellem markedsøkonomierne forløber bedre mellem medlemsstaterne, end de gør mellem regionerne, og det er på den baggrund beklageligt, at arbejdet til fordel for regionerne i det nuværende EU med 15 medlemsstater er gået ned i et lavere gear efter Berlin-kompromiset i 1999. Det skal også understreges, at EU's sektorpolitikker (transport, forskning, landbrug, ret til konkurrence og statslig bistand) kun i meget begrænset omfang har fremmet samhørighedsmålsætningen.

Diversiteten i de regioner, som De repræsenterer, har placeret Dem midt i debatten om samhørighedens fremtid. Hvordan forestiller De Dem i forbindelse med CPMR at kunne forene de forventninger, som EU's vanskeligt stillede regioner har givet udtryk for, med udvidelseskandidaternes forventninger med hensyn til fordeling af bistand for eksempel?

Jeg har gjort mig til talsmand for, at det er nødvendigt at kortlægge den strukturelle ubalance i forholdet mellem de udviklingsmuligheder, der eksisterer i den centrale del af Europa, og dem, der findes i alle de perifere egne, uanset om de er rige eller fattige. Der har ikke på noget tidspunkt, siden vi indledte drøftelserne om den

fremtidige samhørighed, hersket nogen tvivl om, at regionerne i de fremtidige medlemsstater i lige så høj grad som regionerne i de nuværende medlemsstater skal kunne drage nytte af den solidaritet, der er opbygget inden for de sidste 15 år gennem regionalpolitikken. Alle regionerne nærer et fælles ønske om at skabe en bred konkurrencemæssig ligevægt for at opnå en mere polycentrisk udvikling i Europa. Vi mener på baggrund af udvidelsen, at den fremtidige politik bør være mere ambitiøs og have flere midler til rådighed.

Hvilke forventninger har CPMR til regionalpolitikens fremtid omkring 2007?

Vi forventer, at medlemsstaterne vil søge at udbygge den interne samhørighed i EU. Det mener vi bør ske gennem fem initiativer:

- videreudvikling af en politik til fordel for regioner med udviklings efterslæb
- et helt omformuleret mål 2, der omfatter alle de øvrige regioner — med en gradvis reduktion af bidragene fra den enkelte region, alt efter hvor alvorlige problemerne er i regionen —, for at løse de forskellige konkurrencemæssige problemer; i forbindelse hermed bortfalder den hidtidige områdeinddeling
- styrkelse af det interregionale samarbejde for at stadfæste Europas store maritime områder som hjemsted for et polycentrisk kontinent
- en finansieringsordning, der går langt ud over de nuværende 0,45 % af EU's bruttonationalprodukt
- sektorpolitikker, der på effektiv vis bidrager til målsætningen om regional samhørighed i stedet for at modarbejde den.

Et nyskabende samarbejdsnetværk

Med sine 145 regioner og 25 medlemsstater — såvel EU-medlemmer som ikke-medlemmer — har CPMR i næsten 30 år arbejdet for at opbygge det interregionale samarbejde i og uden for Europa.

CPMR er opbygget som en forening og får sine midler fra kontingenter fra medlemmerne. Den spiller både en politisk og en operationel rolle:

- Den gør EU's institutioner opmærksom på at tage bedre hensyn til de særlige forhold i regionerne i forbindelse med udarbejdelsen af EU-politikker og -lovgivning.
- Den analyserer de store problemstillinger, som EU arbejder med.
- Den hjælper med at oprette partnerskaber, starte projekter og etablere netværk mellem regionerne.

CPMR's medlemsregioner er opdelt i syv geografiske udvalg (Atlantbuen, Balkanlandene, Øerne, Middelhavsregionen, Østersøen, Nordsøen og Sortehavet), der deltager i grænseoverskridende interregionale samarbejdsprogrammer inden for EU. De arbejder med aktioner og projekter på en række forskellige områder: forskning og teknologioverførsel, transport og kommunikationsinfrastruktur, turisme, miljø, fiskeri og akvakultur, erhvervsudvikling, kultur og identitet, osv.

Kontakt:

CPMR
6, rue Saint-Martin
F-35700 Rennes
Tlf. (33) 299 35 40 50
Fax (33) 299 35 09 19
E-post: secretariat@cpmr.org
Internet: <http://www.cpmr.org/>

8

Danmark — Samtale med Bendt Bendtsen, Danmarks økonomi- og erhvervsminister

10

Flevoland: På besøg i Europas yngste region

12

England: Regionale udviklingscentre

14

Netwin: En metode til udvikling af erhvervsnetværk og »clusters«

Interreg Det Atlantiske Område Vestenvinden og »den blå banan«

Europa-Kommissionen har for nylig godkendt et omfattende program, Interreg III B, for at styrke samhørigheden og udviklingen i den atlantiske del af EU.

Samarbejdsområdet »Det Atlantiske Område«, som strækker sig fra Skotland til Andalusien, udgør et område på 856 420 km² og har en befolkning på 71,1 millioner indbyggere. Det er et kæmpe område, der ligger her i EU's udkant, men det har stadig et relativt begrænset udviklingsniveau og økonomisk integration i forhold til »den blå banan«, EU's økonomiske midtpunkt, der strækker sig fra Milano til London.

På trods af Det Atlantiske Områdes uensartethed har det ikke desto mindre adskillige fællestræk (geografiske, historiske, kulturelle), der bibringer området en vis enhed og en lang række fordele, som man søger at udnytte i det nylig godkendte samarbejdsprogram. Disse fordele omfatter blandt andet:

- en iværksætterånd og et innovativt arbejdsmiljø i størstedelen af de berørte regioner
- en kultur opbygget omkring maritime aktiviteter (ca. 190 kommercielle havne), der sikrer strømmen af varer i de perifere områder og forbindelserne til de store europæiske hovedstæder
- en stor naturmæssig mangfoldighed med både fugtige, bjergrige og skovbevoksede egne

- et meget bredt udvalg af ressourcer til turistformål og fritidsaktiviteter
- en identitet, der først og fremmest er præget af keltisk kultur og en historisk tilknytning til havet, og som besidder et stort potentiale.

Kohærens og samhørighed

Programmet Interreg III B for Det Atlantiske Område er for perioden op til 2006 tildelt et samlet budget på 204 mio. EUR, hvoraf 119 millioner er finansieret af EU. Den vigtigste målsætning er at fokusere på kohærens og samhørighed og forbedre Det Atlantiske Områdes økonomiske konkurrencedygtighed og effektivitet. Man kan derved modvirke den ufordelagtige geografiske placering, finde bæredygtige udviklingsløsninger gennem en integreret regionsudviklingsstrategi og harmonisere de sociale, økonomiske og miljømæssige målsætninger ved at sikre bevarelsen og udnyttelsen af kulturelle, historiske og naturgivne fordele.

Medlemsstaterne og regionerne, der deltager i programmet, har således identificeret fire prioriteter:

- Regional strukturering og udvikling af kompetenceområder — De finansierede projekter kunne omfatte etablering af samarbejdsnet i byerne, udviklingsaktioner i landdistrikterne, regionale undersøgelser og alle former for partnerskabsaktioner, der kan bidrage til at styrke Det Atlantiske Områdes konkurrenceevne inden for teknologi og forskning.
- Optimering af transportnet og -systemer og forbedret adgang til informations- og kommunikationsteknologi — Projekterne kan drage nytte af pilotaktioner rettet mod koordinering af transportformer (sø-, tog- og lufttrafik) og styrkelse af havsikkerheden. Der lægges vægt på oplysningskampagner og fremme af informations- og kommunikationsteknologi over for befolkningen og erhvervslivet.
- Beskyttelse af miljø og naturressourcer, integreret forvaltning af kystområder og floddeltaer, beskyttelse af vådarealer, bæredygtig styring af erhvervsaktiviteter — Projekterne kan omfatte grænseoverskridende partnerskaber til fordel for miljøbevarelse og hensigtsmæssig udnyttelse af specifikke egneressourcer, forureningsforebyggende foranstaltninger samt pilotaktioner og erfaringsudveksling omkring bæredygtig erhvervsudvikling.

- Udnyttelse af afgrøder og kulturarv i Det Atlantiske Område, støtte til etablering og fremme af fælles turistprodukter, erhvervsfremme af Det Atlantiske Område i og uden for EU.

Styringen af programmet for Det Atlantiske Område varetages af regionen Poitou-Charentes (Frankrig) med støtte fra et fælles fagsekretariat i Poitiers. Der er desuden oprettet et tilsynsråd og et organ, der varetager den fælles finansielle administration (Autorité de paiement communs), for at sikre den tværnationale forvaltning og gennemførelse af programmet.

Kontakt:

Espace Atlantique/Atlantic Area

Secrétariat commun

c/o Conseil régional de Poitou-Charentes

15, Rue de l'Ancienne Comédie, BP 575

F-86021 Poitiers Cedex

Tlf. (33) 549 55 76 60/82 54

Fax (33) 549 55 82 55

E-post: i2cea@cr-poitou-charentes.fr

Internet: www.interreg-atlantique.org

Lande og regioner, der er medlem af Det Atlantiske Område

Portugal — Irland — Galicia, Asturias, Cantabria, Navarra, Baskerlandet, La Rioja, Castilla-León, De Canariske Øer, Huelva, Cadiz, Sevilla (Spanien) — Aquitaine, Poitou-Charentes, Pays de la Loire, Bretagne, Basse-Normandie, Haute-Normandie, Limousin, Centre, Midi-Pyrénées (Frankrig) — Cumbria, Lancashire, Greater Manchester, Cheshire, Merseyside, Worcestershire & Warwickshire, Avon, Gloucestershire & Wiltshire, Dorset & Somerset, Cornwall & Devon, Staffordshire, Herefordshire, Shropshire, West Midlands, Wales, Nordirland, Highlands & Islands, Southwest Skotland (Det Forenede Kongerige).

Unionens prioriteter for regionerne: »Definition af EU's merværdi«

Det første seminar i debatten om samhørighedspolitikens fremtid.

EU-kommissær Michel Barnier havde i forbindelse med det andet europæiske forum om samhørighed i 2001 annonceret, at Europa-Kommissionen ville afholde en eller flere seminarer om hovedtemaerne for den fremtidige samhørighedspolitik.

Det første seminar fandt sted i Bruxelles den 27. og 28. maj 2002. Der fokuseredes på samhørighedens geografiske prioriteter, herunder regioner med udviklingsefterslæb, byudvikling, diversificering af landdistrikterne, grænseoverskridende, transnationalt og interregionalt samarbejde, regioner under industriel omstilling og regioner, der lider under alvorlige geografiske eller naturskabte handicap.

For hvert af de prioriterede temaer er der fastlagt et fællesskabsinterventionsområde samt en nøje bestemmelse af de fremtidige bidrag fra strukturfondene. Et af de vigtigste spørgsmål i den fremtidige reform af samhørighedspolitikken vedrører arten af strukturfondenes

indgreb. Det ville være hensigtsmæssigt at favorisere de aktioner, der giver den størst mulige værditilvækst for Fællesskabet, idet der etableres en klar opgave- og kompetencefordeling mellem fællesskabsniveauet og de nationale, regionale og lokale niveauer.

Seminarer havde deltagelse af eksperter fra medlemsstaterne, kandidatlandene og regionerne og repræsentanter for arbejdsmarkedets parter og EU-institutionerne.

Seminarets første dag, som blev ledet af Michel Barnier, indeholdt tre rundbordsdrøftelser, der fokuserede på henholdsvis regioner med udviklingsefterslæb, regional omstilling og regional integration i EU. På den anden mødedag, som blev ledet af Guy Crauser, afholdtes en bred fælles debat, der gav alle deltagerne mulighed for at udveksle synspunkter og indgå i en omhyggelig gennemgang af de forskellige forslag til gennemførelsen af samhørighedspolitikken efter 2006.

Tyneside (England, Det Forenede Kongerige) Eurometro

Den 19. april i år indviede Europa-Kommissionens næstformand, Neil Kinnock, forlængelsen af den engelske Tyneside-metro til Sunderland. 18,5 km jernbanespor og andet udstyr er medfinansieret af EFRU med 24 mio. EUR.

Neil Kinnock lagde særlig vægt på projektets økonomiske, sociale og miljømæssige betydning. Banestrækningen giver 47 000 nye husstande adgang til et hurtigt og billigt transportmiddel, der ikke forurener. Den skal hjælpe med at reducere biltrafikken, puste nyt liv i bymidten og handelen i Sunderland og samtidig tiltrække nye, tiltrængte investeringer. Initiativet forbedrer adgangen til beskæftigelse og uddannelse for en række vanskeligt stillede befolkningsgrupper, og University of Sunderland får to nye stationer. Derudover vil metroen forbinde Sunderland direkte med jernbanestrækningen London-Edinburg og den internationale lufthavn i Newcastle.

I Sunderland har man i mange år ventet på denne forbindelse, der kompletterer Tyneside-metroen med sine 830 000 indbyggere. Arbejdet har varet to år og kostet 160 mio. EUR, der er tilvejebragt gennem et privat-offentligt samarbejde.

Forlængelsen af Tyneside-metroen er realiseret gennem et tæt samarbejde mellem regionale, nationale og europæiske myndigheder. Initiativet er blot et blandt flere regionale omstillingstiltag, der foregår inden for rammerne af mål 2 og andre fællesskabsinterventioner. Økonomisk set er det den største EFRU-intervention i England for et og samme projekt med et støttebeløb på 24 mio. EUR.

Dette EU-bidrag har været ekstra synliggjort med en EU-markedsføringskampagne, hvor blandt andet en togstamme, der er malet i EU's farver, kører på linjen i et helt år (billede).

EU-kommissær Neil Kinnock ved lanceringen af Sunderland-metroen dekoreret i europæiske farver.

Præsenter jeres projekter på den nye Inforegio-hjemmeside

På den nye Inforegio-hjemmeside (http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm) kan man hente oplysninger i en database, der indeholder næsten 500 eksempler på erhvervsmæssige eller sociale udviklingsprojekter, som er finansieret af strukturfondene og Samhørighedsfonden. Der kan desuden indtastes oplysninger om nye interessante projekter via et onlinespørgeskema med henblik på at optage dem i databasen. Alle opfordres til at fortælle om deres projekter på følgende adresse: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/projects/stories/index_en.cfm

På opdagelse i et land

Danmark: Brohoved

EU deltager aktivt i udviklingen af ti danske regioner gennem en medfinansiering under mål 2.

Danmark er mere end nogensinde før blevet porten til Skandinavien, efter at Øresundsbroen har forbundet Danmark og Sverige. Danmark er et fladt land, som ligger åbent mod Nordsøen på den ene og Østersøen på den anden side med en samlet kystlinje på 7 000 km. Landet har over 400 øer, hvoraf kun ca. 100 er beboet. De er spredt ud over forskellige områder, der er adskilt af sunde og bæltter, men ofte indbyrdes forbundet med broer, tunneler og færger med regelmæssige afgange. Intet sted i landet er mere end 50 km fra havet.

Danmarks stærke økonomi står i kontrast til dets lidt perifere placering. Landet har længe manglet råstoffer, og det industrielle opsving er udsprunget af et intensivt landbrug kombineret med fiskeri. Levnedsmiddelindustrien, der blev udviklet i begyndelsen af det 19. århundrede, repræsenterer i dag stadig ca. en tredjedel af industriproduktionens omsætning. Jern- og metalindustrien udgør endnu en tredjedel. Faktisk er Danmarks fremstillingsindustri særdeles forskelligartet, og de fleste brancher er repræsenteret, lige fra værktøjsmaskiner for legetøj til elektronik og medicinalindustri. Erhvervslivet er domineret af små og mellemstore virksomheder (SMV) og beskæftiger 25 % af arbejdsstyrken. Erhvervsaktiviteterne er især centreret omkring København, men har spredt sig ud over resten af landet, især langs Jyllands østkyst. Servicesektoren, der nyder godt af Danmarks rolle som brohoved for Skandinavien, er så udviklet, at den beskæftiger næsten 70 % af den erhvervsaktive befolkning.

Der har været overskud på handelsbalancen i flere år, og olie- og gasudvindingerne i Nordsøen har gjort Danmark stort set selvforsynende på disse to områder.

Tradition for nærdemokrati

Grundloven og efterfølgende lovændringer i 1849, 1866, 1915 og 1953

har lidt efter lidt bidraget til at forme det moderne Danmark med et tolerant demokrati, hvor borgerne nyder godt af en af de højeste levestandarder og en af de mest omfattende socialsikringsordninger i verden.

Statsadministrationen er forholdsvis centraliseret, men de lokale myndigheder varetager en lang række opgaver og kan indkræve skatter for et beløb svarende til to tredjedele af det offentlige udgiftsbudget. De 14 amter er ansvarlige for vejvæsen og færgeforbindelser, hospitaler, gymnasieundervisning og visse dele af socialforsorgen og uddannelsessystemet. De 275 kommuner tager sig af grundskoler, sygesikring, det lokale vejvæsen, biblioteker osv.

Den vigtigste statslige finansieringsordning er det såkaldte bloktilskud. Størrelsen af dette bidrag til de lokale myndigheder fastlægges ud fra en række omfordelingskriterier, der har til formål at udligne forskellene mellem de velstående og de mindre velstående områder.

Mål 2: Fortsat reduktion af uligheder

EU deltager gennem sin medfinansiering af det danske mål 2-program aktivt i udviklingen af regionerne Bornholm, Lolland, Falster, Møn, Nordjylland, Viborg, Århus, Ringkøbing, Sønderjylland og Sydfyn. Den samlede finansiering udgør 617 mio. EUR, hvoraf 189 mio. stammer fra EU.

Befolkningen i de støtteberettigede regioner udgør 537 718 indbyggere, svarende til 10,2 % af den danske befolkning. Den gennemsnitlige arbejdsløshed i mål 2-områderne var 8,1 % i 1999 mod et landsgennemsnit på 5,8 %. De støtteberettigede regioner står over for specifikke miljøproblemer (f.eks. udsatte miljøer, småbyer med begrænsede drikkevandsressourcer).

Disse regioner er desuden karakteriseret ved en befolkningsnedgang på 1,5 % mellem 1985 og 1999, mens befolkningen er vokset på landsplan. Beskæftigelsen i den primære sektor er over det nationale gennemsnit. Beskæftigelsen i servicesektoren, indtægtsniveauet pr. indbygger, fremgangen i beskæftigelsen og uddannelsesniveauet ligger alle under det nationale gennemsnit. Afvigelsen fra resten af landet er på trods af strukturproblemerne mindsket i de seneste ti år.

Ud over de tekniske støtteforanstaltninger har det danske regionale udviklingsprogram tre prioritetsområder:

- regionaludvikling
- erhvervsudvikling
- kompetenceudvikling.

Det overordnede ansvar for de regionale midler henhører under Økonomi- og Erhvervsministeriet, hvor Erhvervs- og Boligstyrelsen står for det administrative ansvar.

Kontakt:

*Erhvervs- og Boligstyrelsen
Vejlsovej 29
DK-8600 Silkeborg
Tlf. (45) 35 46 60 00
Fax (45) 35 46 64 01
E-post: efs@ebst.dk
Internet: www.ebst.dk*

Interview med Bendt Bendtsen, Danmarks økonomi- og erhvervsminister

Hvordan vil De definere politikken for Danmarks mindst privilegerede områder?

Det er min opfattelse, at den regionale erhvervs politik i Danmark har gennemgået en væsentlig udvikling. Målsætningen for politikken er i dag en vækstorienteret indsats. De regionale erhvervsudviklingsprogrammer og EU-programmer har givet grundlag for udarbejdelsen af egentlige strategier for udviklingen af de regionale rammebetingelser. Man kan sige, at der dermed er sket en bevægelse fra udligning af uligheder til at understøtte de enkelte regioners vækstmuligheder.

Hvad er de vigtigste prioriteringer i den danske regionalpolitik?

Jeg synes, at det er afgørende, at Danmark er med helt i front, når det gælder brugen af nye, mere effektive måder til organisering af det regionale udviklingsarbejde. Jeg mener derfor, at en mere målrettet og koordineret brug af de offentlige midler til regional udvikling kan sikre, at Danmarks mange erhvervsmæssige styrker fortsat

udvikles til gavn for den regionale vækst og beskæftigelse.

Med regeringens vækstprogram »Vækst med vilje« vil vi sætte ind med en langsigtet indsats på en bred vifte af områder. Herunder har vi en ambitiøs plan om at udarbejde en regionalpolitisk vækststrategi, der skal sikre fortsat vækst og udvikling i hele Danmark. Parallelt med arbejdet med den nationale vækststrategi nedsætter vi derfor en bredt sammensat interministeriel arbejdsgruppe, der skal udarbejde et oplæg til den regionale vækststrategi.

Hvilken betydning har »EU's-merværdi« for Danmarks regionalpolitik? Og omvendt, hvad bidrager Danmark med i EU's regionalpolitik?

Gennem strukturfondene modtager Danmark bidrag fra EU til regionalpolitiske foranstaltninger. Der er tale om relativt begrænsede midler set i en europæisk sammenhæng, men dog alligevel af en størrelse, så de regioner, der modtager støtte, opfatter det som et værdifuldt bidrag til den regionale udvikling. Jeg vil dog nævne, at bidraget ikke synes uden »omkostninger«, idet administrationen af programmerne kræver relativt mange ressourcer fra såvel statslige som regionale myndigheder i forhold til de midler, der modtages.

Danmark deltager aktivt i de europæiske forhandlinger, blandt andet omkring strukturfondsreformen. Således bidrog Danmark i forhandlingerne af det nuværende regelsæt til at få sat en række centrale emner på dagsordenen. Heriblandt, at der skete

en finansiell koncentration, så midlerne blev koncentreret på regioner med størst behov. Endvidere blev støttesatserne til virksomhedsrettede tilskud reduceret for at begrænse de konkurrenceforvridende effekter.

Danmark overtager EU's formandskab fra og med juli. Hvilken plads vil regionalpolitikken få under formandskabet?

Danmarks formandskab vil være koncentreret omkring udvidelsen af Fællesskabet med de ti nye ansøgerlande. Med optagelse i EU vil disse lande få adgang til at bruge de strukturalitiske instrumenter. Disse instrumenter kan hjælpe til at mindske de regionale forskelle, der eksisterer i ansøgerlandene. Dette kan være med til at udløse landenes potentialer — skabe grobund for en vækst, der vil komme hele Fællesskabet til gavn. Ansøgerlandene skal have mulighed for at lære af de erfaringer om anvendelse af de strukturalitiske instrumenter, som vi allerede har. Fra dansk side bakker vi derfor op om Kommissionens bestræbelser på at få analyseret og afdækket erfaringer med den nuværende indsats.

Areal

43 100 km²

Befolkning (2000)

5 330 000 indbyggere

Befolkningstæthed: 124 indb./km² (EU-15: 118 indb./km²)

Økonomi og beskæftigelse

BNP/indb. (1999): 30 694 EUR (EU-15: 21 258 EUR)

BNP/indb. PPS-indeks (1999): 119 (EU-15: 100)

Arbejdsløshed (2000): 4,7 % (EU-15: 8,4 %)

Strukturfondene

Mål 2 (områder med strukturproblemer)

EU	Andre offentlige midler	I alt
189 mio. EUR	428 mio. EUR	617 mio. EUR

På opdagelse i en region

Flevoland (Nederlandene)

På besøg i Europas yngste region

Europas yngste region er indvundet af havet og har — i enhver forstand — oplevet en eksponentiel befolkningsvækst. Infrastruktur, tjenester og arbejdspladser skal følge i kølvandet med overgangsstøtte fra mål 1.

Flevoland er med sin beliggenhed øst for Amsterdam et tilfælde, der er helt særegent, både i Europa og i verden som helhed. Det er i bogstavelig forstand et helt nyt område, da det består af tre poldere (marskområder), der er indvundet midt i det 20. århundrede fra Zuiderzee. Efter stormfloden i 1916, der brød digerne og forårsagede enorme oversvømmelser, besluttede hollænderne at indtørre og bosætte en stor del af Zuiderzee. Loven af 14. juni 1918 gav staten til opgave at lukke Zuiderzee med et dige, tørlægge fem poldere og udlægge dem til landbrugsjord.

Flevoland består af tre af de derved oprettede poldere. Noordoostpolder (48 000 ha), tørlagt fra 1936 til 1942, er vokset sammen med kontinentet; Flevoland-Est (54 000 ha), tørlagt fra 1950 til 1957, og Flevoland-Sud (1959-1967; 43 000 ha) er derimod kunstige øer, der er omgivet af diger, som udelukkende er forbundet med resten af landet gennem broer. De tre poldere har siden 1986 tilsammen udgjort Nederlandenes 12. provins.

10 000 indbyggere mere hvert år ...

Flevoland er opdelt i seks kommuner. Landsbyer og nye småbyer er hjemsted for servicefagene. De største byer er Lelystad (60 000 indb.), provinsens hovedstad, og Almere (95 000 indb.), der har oplevet den største

befolkningsvækst i Nederlandene (over 80 000 indbyggere på 16 år).

Mængden og kvaliteten af eksisterende faciliteter er stadig utilstrækkelig, og antallet af arbejdspladser kan ikke i tilfredsstillende grad følge med den meget kraftige befolkningsvækst: + 220 % mellem 1980 og 1990, herunder 10 000 nyankomne om året i de sidste 10 år. De tilrejsende er først og fremmest unge fra provinsen Amsterdam og, mere generelt, fra Randstad Holland. Flevoland har i øjeblikket ca. 340 000 indbyggere og vil inden for de næste ti år nå ca. 400 000 indbyggere.

... og beskæftigelse og erhvervsaktiviteter skal følge med

En af de store udviklingsmæssige målsætninger er at opnå, at beskæftigelsesprocenten følger denne eksponentielle befolkningsvækst. Selvom der er oprettet 15 000 arbejdspladser mellem 1994 og 1999, og arbejdsløsheden er relativt lav (4 % i 2000), er andelen af langtidsløse (71 %) en af de højeste i Europa.

Selvom hen ved 9 000 små virksomheder har valgt at slå sig ned i Flevoland, har den unge provins vækstproblemer og gennemgår en stødvis udvikling, der har gjort, at samfundet endnu ikke er i balance.

Flevoland blev udpeget som mål 1-region (region, der modtager strukturfondsmidler for at afhjælpe et udviklingsefterslæb) mellem 1994 og 1999. Der blev i denne periode tildelt 150 mio. EUR fra strukturfondene, som medførte 1 mia. EUR i investeringer. EU medfinansierer for perioden 2000-2006 en degressiv overgangsstøtte til provinsen under mål 1-programmet. Strukturfondenes bidrag udgør 126 mio. EUR ud af et samlet budget på 471 mio. EUR. Den hollandske stat bidrager med 14 mio. EUR, og provinsen investerer selv 25 mio. EUR. Det forventes imidlertid, at lokale myndigheder, institutioner og virksomheder selv investerer over 306 mio. EUR i regionen. Takket være denne saltvandsindsprøjtning kan ca. 5 500 nye virksomheder slå sig ned i Flevoland og skabe mindst 9 000 arbejdspladser, der i stor udstrækning vil omfatte kvindelig arbejdskraft.

Programmet er opbygget omkring fire prioriteter:

- udvikling af byområder
- udvikling af landdistrikterne
- styrkelse af produktionsstrukturerne
- social samhørighed og beskæftigelse.

Kontakt:

Provincie Flevoland

Tlf. (31-320) 26 54 83

E-post: pme@flevoland.nl

Internet: www.flevoland.nl/europa

Åreal

1 426 km²

Befolkning (2000)

340 000 indbyggere

Befolkningstæthed: 238

indb./km² (EU-15: 118 indb./km²)

Økonomi og beskæftigelse

BNP/indb. (1999): 16 570

EUR (EU-15: 21 258 EUR)

BNP/indb. PPS-indeks (1999):

81 (EU-15: 100)

Arbejdsløshed (2000):

4 % (EU-15: 8,4 %)

Strukturfondene (2000-2006)

Mål 1 (degressiv overgangsstøtte)

EU	Andre offentlige midler	Private midler	I alt
126 mio. EUR	39 mio. EUR	306 mio. EUR	471 mio. EUR

Projektmosaik

Strukturfondenes tilskud for 2000-2006 i Flevoland har allerede nu medført, at der er gennemført en række konkrete projekter:

Kvindes adgang til arbejdsmarkedet
Gennem mål 1-programmet ydes der støtte til uddannelses- og støtteaktioner for langtidsarbejdsløse kvinder.

Kollektiv transport på anmodning
Der er med støtte fra mål 1-programmet lanceret en form for kollektiv transport, der er baseret på et forespørgselssystem i stedet for en timeplan. Ordningen hjælper

landkommunen Dronten til at få bedre forbindelse med omverdenen.

Internationale patenter

Dette er en indsats for at hjælpe virksomheder i Flevoland med at introducere deres produkter på udenlandske markeder. Gennem mål 1-støtten er der ydet støtte til et institut, der hjælper Flevolands virksomheder med deres internationale patentansøgninger.

Farm-home for handicappede

Dette Leader+-projekt i kommunen Zeewolde giver psykisk handicappede

adgang til at bo og arbejde på en gård, der er specielt tilpasset til deres behov.

Netværk af biologiske producenter

Et antal jordbrugere og biologiske landmænd i Flevoland har med støtte fra Leader+ slået sig sammen og oprettet et fælles system til styring af deres bedrifter.

Genbrug af affald

Husholdningsaffald og plastikflaskeaffald omformes ved hjælp af en ny teknologi til et materiale af høj kvalitet, der blandt andet anvendes til fremstilling af nye plastikflasker.

»Geomatics Valley« i Flevoland

Et tilskud fra EU på 304 000 EUR kombineret med anden offentlig støtte har gjort videnskabs- og erhvervsparken »Geomaticapark« i stand til at tilegne sig et internationalt dokumentationscenter for jordobservation og -videnskab.

Geomaticapark ligger i Marknesse ved Noordoostpolder mellem Nationaal Lucht en Ruimtevaart Laboratorium (NLR) (det nationale luft- og rumfartslaboratorium) og Waterloopkundig Laboratorium (vandkundskabslaboratoriet). Det huser ti virksomheder, der er beskæftiget inden for egnsplanlægning og miljøforvaltning i tilknytning til geomatik. De arbejder med både forskning og udbud af produkter og serviceydelser inden for fjernbetektering (remote sensing), databehandling og andre områder.

Med den adgang til ressourcer og knowhow, som parken besidder, kan Geomaticapark nærmest betragtes som en lille Silicon Valley inden for geografisk observation og jordvidenskab. Tilstedeværelsen af virksomheder med komplementære specialer på samme sted kombineret med støtte fra diverse programmer og fælles projekter har medført en synergieffekt mellem de involverede, som kan lede til en række nye funktioner og erhvervsaktiviteter.

Med en EU-støtte på 304 000 EUR til fonden »Geomatics Business Park«, der fungerer som parkens administration, vil man fremover kunne iværksætte et rigtigt netsamarbejde, idet fonden giver denne »geomatics cluster« et internationalt dokumentationscenter, der også fungerer som samlingssted for møder, informationudveksling og dataindsamling. Det er alt sammen elementer, der har stor betydning for

udvikling af nye teknologiske serviceydelser og produkter i den geovidenskabelige sektor.

Økonomiministeren understregede Geomaticaparks betydning for Nederlandene og for Europa gennem sin tilstedeværelse ved den officielle åbning i september 2002.

Kontakt:

http://www.geomaticapark.nl/engels/index_uk.html

England (Det Forenede Kongerige) Regionale udviklingscentre

Oprettelsen af regionale udviklingscentre (Regional Development Agencies) er resultatet af en indsats fra den britiske regerings side for i højere grad at tage hensyn til Englands geografiske, økonomiske og sociale mangfoldighed. Fremgangsmåden har været at overlade gennemførelsen af de regionale politikker til et beslutningsniveau, der er tættere på det lokale niveau, ved at opmuntre til og støtte lokale interessegruppers deltagelse og etableringen af partnerskaber.

De regionale udviklingscentre (RDA) er oprettet i otte engelske regioner den 1. april 1999. Et niende center er etableret i London den 3. juli 2000 efter stiftelsen af Greater London Authority (GLA).

Samhørighed og udgligning af forskelligheder inden for og mellem de engelske regioner har været motivet til oprettelsen af RDA'erne, som har til opgave at koordinere den økonomiske udvikling og revitalisering og samtidig støtte udviklingen af den regionale konkurrenceevne.

RDA'ernes vedtægter indeholder følgende målsætninger:

- at støtte økonomisk udvikling og revitalisering
- at fremme investeringerne og øge erhvervslivets effektivitet og konkurrenceevne
- at fremme beskæftigelsen
- at udvikle faglig kompetence
- at bidrage til en bæredygtig udvikling.

RDA'erne har følgende specifikke opgaver:

- at udarbejde en regional udviklingsstrategi
- at arbejde for regional revitalisering
- at gennemføre nationale økonomiske politikker på regionalt niveau
- at tiltrække investorer
- at udarbejde en handlingsplan (Skills Action Plan) for at sikre, at uddannelsesudbuddet modsvarer arbejdsmarkedets behov
- at forvalte støtten fra EU.

Den britiske regering har efter samråd med berørte ministerier (uddannelse og beskæftigelse, handel og industri) besluttet at øge RDA'ernes autonomi betydeligt ved at tildele dem et overordnet budget fra og med finansåret 2002-2003. Derved kan RDA'erne bedre gennemføre deres specifikke regionale prioriteter, især i de tilfælde, hvor disse prioriteter ikke er inddraget tilstrækkeligt i de eksisterende programmer.

En japansk delegation ved Tamar Science Park (nordvestlige England). De regionale udviklingskontorer søger at tiltrække udenlandske investorer.

Optimering af EU-støttens nyttevirkning: Et eksempel fra South West Regional Development Agency

Det regionale udviklingscenter i det sydvestlige England arbejder med et stort antal lokale og regionale organisationer for at udvikle og lede strategiske partnerskaber under de forskellige EU-programmer. Målet er at sikre, at hele regionen får gavn af EU's politikker og støtteordninger, og at regionen får et stærkt image med en klar identitet i EU.

En af RDA'ets hovedmålsætninger er at forbedre de regionale virksomheders konkurrenceevne og sikre, at EU-finansieringen udnyttes bedst muligt. Det sker ved beskæftigelsesfremmende infrastrukturprojekter og i en række uddannelsesprojekter, der hjælper til at øge kompetenceniveauet på regionalt niveau. Centret arbejder også med en række emner, der har stor betydning for erhvervslivet, herunder udvikling af elektronisk handel, EU-lovgivning på beskæftigelsesområdet og alt, hvad der vedrører euroen.

South West RDA arbejder desuden tæt sammen med lokale og regionale partnere for at gennemføre revitaliseringsprogrammerne succesfuldt, således at hjælpen primært kommer til de områder, hvor behovet er størst. Centret er således travlt beskæftiget med at yde information og rådgivning om alt, hvad der har med mål 1-, 2- og 3-programmerne (1) at gøre. South West RDA er repræsenteret i alle instanser (tilsynsråd, arbejdsgrupper osv.) for de forskellige programmer. Det leder endvidere en »Equal Opportunity Group«, der arbejder for at skabe lige muligheder i de offentlige politikker.

Centrets øvrige aktivitetsområder omfatter gennemførelsen af en regional innovationsstrategi, der søger en sammenhængende udvikling af informationsteknologierne i regionen. Centret støtter desuden en bred vifte af EU-initiativer omkring kompetenceudvikling, fra de mest basale til meget avancerede. Der ydes også støtte til efter- og videreuddannelse, som udbydes af South West Regional Observatory, og til andre innovative projekter, der afholdes inden for rammerne af en kompetenceudviklingsfond.

(1) I perioden 2000-2006 har regionen South West of England modtaget støtte fra strukturfondenes tre målområder:

- Mål 1 dækker Cornouaille og Scilly-øerne i det vestligste England.
- Mål 2 omfatter Plymouth, North Devon, South Hams, Torquay, Torridge, West Devon, West Somerset og dele af Bristol.
- Mål 3 vedrører hele regionen med undtagelse af Cornouaille og Scilly-øerne.

Lydhusprojektet holder til i et kunsthús i Plymouth og modtager støtte fra South-West RDA.

South West of England har åbnet et repræsentationskontor i Bruxelles, hvormed det søger at styrke sit image ude som hjemme og etablere sig som en region af betydning på den europæiske scene.

Kontakt:

South West of England Regional Development Agency
Sterling House, Dix's Field, Exeter
Devon, EX1 1QA
Tlf. (44-1392) 21 47 47
Fax (44-1392) 21 48 48
E-post: enquiries@southwestrda.org.uk
Internet: www.southwestrda.org.uk

Netwin: En metode til udvikling af erhvervsnetværk og »clusters«

Netwin-projektet gennemføres i seks EU-regioner og har i tre år fulgt 24 virksomhedsnet med vidt forskellige dimensioner og målsætninger. Baseret på en analyse af disse erfaringer er det lykkedes at skabe en række værktøjer og metoder, der kan anvendes under vidt forskellige geografiske og økonomiske forhold.

Netwin-partnerne på besøg hos irske Waldoan Food Limited, der sammen med 10 andre SMV'er inden for levnedsmiddelindustrien har oprettet det lokale netværk »Roscommon Food Network«.

Ved at oprette netværk mellem virksomheder i samme område kan man deles om diverse opgaver og funktioner, opbygge et fælles image, øge hyppigheden af møder og sammenkomster og informationsudveksling og strukturere en produktions- og afsætningskæde.

Seks europæiske erhvervs- og innovationscentre (BIC) har med et budget på 3,3 mio. EUR, hvoraf 70,6 % er finansieret af EU under det interregionale pilotprogram Recite II, udviklet en metode for erhvervsmæssigt samarbejde i virksomhedsnetværk.

Fra lokal erfaring til metodeværktøjer

Målsætningen for partnerne i Netwin-projektet var at stille procedurer og værktøjer beregnet på at øge

effektiviteten af netværksaktiviteterne til rådighed for lokale udviklingsaktører, iværksættere, beslutningstagere osv.

Fremgangsmåden er konsekvent empirisk og har bestået i at følge 24 lokale netværk og fokusere på de interregionale partners erfaringer med at oprette og udvikle virksomhedsnetværk. Over 30 organisationer har været involveret i arbejdet med støtte fra en gruppe på 15 personer, herunder 2 koordinatore, fordelt mellem de 6 partnerregioner. Adskillige EU-eksperter har også deltaget i initiativet.

Hver tredje måned afholdtes et møde mellem de vigtigste partnere for at evaluere projektets fremgang og arbejde på et af de værktøjer, som var under udvikling. To gange om året afholdtes 4-dages seminarer i

lokalområderne med partnere og repræsentanter for samarbejdsnettene for at bringe de forskellige værktøjer i anvendelse. Foruden brugen af telefon og e-post kunne de forskellige deltagere anvende et extranet til den løbende kommunikation.

Metodeguide

Partnerne i projektet har med baggrund i deres praktiske erfaringer udarbejdet en metodeguide (i form af et ringbind og en cd-rom) bestående af:

- En metodemæssig referenceramme med et komplet sæt af indikatorer knyttet til regionen, til virksomhederne og til deres mange kontakthaver. Disse indikatorer gør det muligt at foretage en omhyggelig beskrivelse og analyse af, hvordan størstedelen af de lokale netværk for SMV fungerer.
- En række brugerklare værktøjer til nye, ekspanderende eller allerede etablerede netværk:
 - Værktøjer til identificering af potentielle net — gode råd og eksempler til gennemførelse af statistiske eller dokumenterende undersøgelser og interviewskemaer til møder med regionale initiativtagere, der gør det muligt i et givet geografisk område at lokalisere og beskrive koncentrationer af virksomheder, der har potentiale til at etablere netværk.
 - Revisionsværktøjer — en række værktøjer, hvormed der kan foretages en indgående undersøgelse af et givet netværks tilstand og udpeges fælles aktiviteter, som kan udvikles

under hensyntagen til virksomhedernes behov og egnens karakteristika. Der er interviewvejledninger til møder med iværksættere og lokale aktører, der arbejder for at fremme den lokale økonomi. Til disse er vedlagt opsummerings-skemaer til analyse af de indsamlede data.

- Værktøjer til evaluering og »re-engineering« — De anvendes til at måle den indvirkning, som netværkene har på deres medlemmer og på egnen, og kan samtidig hjælpe til at identificere de erhvervsaktiviteter, der kan udvikles til at styrke nettets dynamik og effektivitet. Interviewvejledninger er også her vedlagt opsummeringskemaer.
- »Cross-sector« værktøjer — Disse består af en illustreret liste over vigtige succeskriterier og et antal casestudier, der viser netværkenes gennemførlighed og relevans med eksempler på anvendelse af Netwin-værktøjerne.

Netwin-metodikken og dens værktøjer er udviklet med henblik på en direkte og fleksibel anvendelse. Der

kan indarbejdes specifikke indikatorer på baggrund af lokale forhold og historiske og økonomiske parametre for det berørte område. Netwin-instrumenterne kan anvendes af lokale myndigheder i forbindelse med udvikling og gennemførelse af lokale udviklingsstrategier, af virksomheder, der søger at oprette nye samarbejdsnet, og af diverse organer som f.eks. udviklingskontorer og erhvervs- og innovationscentre på EU-niveau.

Netwin blev præsenteret ved et seminar, der fandt sted i Bruxelles den 13. og 14. juni 2002 og havde deltagelse af en række eksperter inden for lokal og regional udvikling. Metodevejledningen kan indhentes på nedenstående adresse.

Kontakt:

Netwin
Aditec Pas-de-Calais CEEI
Technoparc Futura
Rue de l'Université
F-62400 Béthune
Tlf. (33) 321 63 15 15
Fax (33) 321 63 15 16
E-post: netwin@aditec.org
Internet: <http://www.aditec.org/site/programs/netwin.htm>

De seks erhvervs- og innovationscentre (BIC) og derespartnerregioner

Aditec Pas-de-Calais BIC — Béthune, Nord - Pas-de-Calais (Frankrig)

BIC of Attika — Athen, Attika (Grækenland)

CPINAL — Centro Promotor de Inovação e Negócios do Algarve — Olhão, Algarve (Portugal)

Innovation Centre Noribic — Londonderry, Nordirland (Det Forenede Kongerige)

Westbic & Roscommon County Council — Roscommon (Irland)

Technopolis CSTA Novus Ortus — Valenzano (Bari), La Puglia (Italien)

Konkurrenceevne og livskvalitet

Et udvalg af projekter finansieret af strukturfondene i Benelux

Findes på tysk, fransk og nederlandsk.

Første situationsrapport om økonomisk og social samhörighed

Findes på de 11 officielle EU-sprog.

Online

www.polis-online.org

Polis blev grundlagt i 1989 og er et netværk med 60 byer og regioner fra 16 forskellige lande i EU. De har etableret et samarbejde inden for bytransport for i fællesskab at finde løsninger, der kan fremme mobiliteten, miljøet og en bæredygtig udvikling. Netværket kan nærmest betegnes en »portal for bytransport«, idet det sammenknytter en række organisationer, som er beskæftiget inden for dette område. Polis-hjemmesiden er en sand guldgrube af information for lokale og regionale aktører.

www.carpathianfoundation.org

Dette er hjemmesiden for en meget interessant organisation for alle interesseret i samarbejde med kandidatlandene i Østeuropa. Carpathian Foundation er en grænseoverskridende forening, der yder faglig og økonomisk bistand til lokale udviklingsprojekter i fem lande: Polen, Slovakiet, Ungarn, Rumænien og Ukraine. Hjemmesiden er tilgængelig på engelsk og på de officielle sprog i hvert af de berørte lande.

www.eixoatlantico.com

Hjemmesiden for Euregio Galicia (Spanien) og Norte (Portugal) er et godt eksempel på de muligheder, som Internettet kan tilføre et interregionalt samarbejde med hensyn til information af såvel borgere som aktører i den regionale udvikling. Man finder her ikke blot den vigtigste institutionelle dokumentation, men også en komplet og læseværdig oversigt over sociale, kulturelle, sportslige og andre aktiviteter, der afholdes i det nordvestlige hjørne af Den Iberiske Halvø. Hjemmesiden er tilgængelig på engelsk, galicisk, spansk og portugisisk.

Kontakter

Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Regionalpolitik
Enhed 01 »Information og kommunikation«
Thierry Daman
41, avenue de Tervuren, B-1040 Bruxelles
Fax (32-2) 296 60 03
E-post: regio-info@cec.eu.int
http://europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_da.htm

Kommissionsmedlem Michel Barnier
http://europa.eu.int/comm/commissioners/barnier/index_da.htm

Oplysninger om EU's regionale støtte
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

© De Europæiske Fællesskaber, 2002
Eftertryk tilladt med kildeangivelse

KONTORET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS
OFFICIELLE PUBLIKATIONER

L-2985 Luxembourg